

Nr. 26 Verslag van een conferentie

Vastgesteld 30 juni 2025

Een delegatie van Eerste en Tweede Kamer heeft van 23 tot en met 24 maart 2025 deelgenomen aan de Interparlementaire Conferentie voor het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid van de Europese Unie (IPC GBVB/GVDB) te Warschau, Polen.

De delegatie brengt hierbij beknopt verslag uit van dit werkbezoek. De IPC werd georganiseerd door het Poolse parlement, de Sejm.

Voorafgaand aan de conferentie werd de delegatie ook bijgepraat over de relaties met Polen en het Poolse EU-voorzitterschap door de Nederlandse ambassadeur in Polen, de heer Jennes de Mol.

De delegatie is hem zeer erkentelijk voor de briefing.

De delegatie bestond namens de Tweede Kamer uit de leden Isa Kahraman (NSC, voorzitter van de commissie Defensie) en Eric van der Burg (VVD). Namens de Eerste Kamer namen de leden Koen Petersen (VVD, voorzitter commissie Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingshulp) en Tineke Huizinga (CU, ondervoorzitter commissie BDO) deel. Wegens verplichtingen in beide Kamers op 25 maart, kon de delegatie niet aan de gehele conferentie deelnemen.

Opening

De openingssessie werd voorgezeten door mevrouw Agnieszka Pomaska, voorzitter van de commissie Europese Unie Zaken van de Sejm en de heer Grzegorz Schetyna, voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken van de Poolse Senaat. De eerste spreker was de heer Szymon Hołownia, voorzitter van de Sejm. Hij sprak over het Poolse EU-voorzitterschap, waarvan veiligheid de eerste prioriteit is. Hij riep de EU op om zelf defensietechnologieën te ontwikkelen. Hij hield een fel betoog voor Europese autonomie op het gebied van veiligheid.

Vervolgens kwam dhr. Władysław Kosiniak-Kamysz, vice-premier en minister van Nationale Defensie van Polen, aan het woord. Hij waarschuwde voor de dreiging vanuit Rusland. De defensie-industrie is voor Polen een absolute prioriteit. Daarnaast is de relatie tussen de EU en de NAVO een belangrijk punt. Deze organisaties complementeren elkaar: waar de NAVO de militaire capaciteiten heeft, biedt de EU de interne markt en de industrie.

Sessie I: Bescherming en beveiliging van de Europese Unie. Hybride bedreigingen als externe factor die Europa destabiliseert

De eerste sessie werd voorgezeten door de heer Paweł Kowal, voorzitter van de *Council for Cooperation with Ukraine* en voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken van de Sejm. Als eerste spreker kwam de heer Tomasz Siemoniak aan het woord, minister van Binnenlandse Zaken en Administratie van Polen. Hij benadrukte dat een integrale aanpak nodig is om hybride dreigingen tegen te gaan. Hij richt zich op de volgende drie prioriteiten: de aanpak van illegale migratie; het beschermen en vergroten van de weerbaarheid van de burgerbevolking; en internationale samenwerking in het tegengaan van internationale misdaad.

Vervolgens sprak de heer Sauli Niinistö, voormalig president van Finland en Speciaal Adviseur van de voorzitter van de Europese Commissie. Hij legde uit dat hybride dreiging niet veel verschilt van militaire dreiging. De schade die wordt aangebracht met hybride middelen kan groter zijn dan die aangebracht door tanks of soldaten. Niinistö pleitte voor een verandering in mentaliteit. Hybride dreiging kent geen grenzen en afstanden, en omvat ook concepten die het voorstellingsvermogen te boven gaan. Dat maakt het moeilijk voor landen om zich te beschermen tegen hybride dreigingen. Hij sloot zich aan bij de oproep van de heer Siemoniak om tot een integrale aanpak van hybride dreigingen te komen.

Sessie II: Prioriteiten en uitdagingen met betrekking tot het GBVB/GVDB in de nieuwe institutionele cyclus. Ontwikkeling van een nieuw veiligheidskader voor de Europese Unie

De heer Grzegorz Schetyna, voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken van de Poolse Senaat, zat de tweede sessie voor, samen met David McAllister, voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken van het Europees Parlement. Volgens de heer Grzegorz leven we in ongeëvenaarde tijden, waarbij radicale stappen nodig zijn, onder andere op het gebied van defensiesamenwerking, het beschermen van de oostgrens van Europa, en verdediging tegen hybride en cyberdreigingen.

De heer Simon Mordue, Adjunct-Secretaris-Generaal van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO), benadrukte tijdens zijn inbreng dat Europese veiligheid onder druk staat, door twee nabije oorlogen, instabiliteit in een groot deel van de wereld, een nieuwe houding van de VS, en een wankelend multilateraal systeem. Volgens Mordue moet het multilaterale systeem worden hersteld, hervormd en versterkt. Mordue stelde dat defensie-investeringen van groot belang zijn en dat de EU verantwoordelijkheid moet nemen voor de eigen verdediging. Het *White Paper* over de toekomst van Europese defensie biedt een raamwerk dat bijdraagt aan investeringen in capaciteiten, de industrie, en steun voor Oekraïne. Ook is het een stap naar een Europese Defensie Unie met een gemeenschappelijke markt. Het *ReArm Europe* programma zal hier ook aan bijdragen. Mordue benadrukte daarnaast de uitdagingen die China stelt voor het internationale systeem en economische veiligheid. Verder worden de onderhandelingen over het nieuwe meerjarig financieel kader (MFK) volgens Mordue ingewikkeld, onder andere omdat er budget nodig is voor defensie-investeringen en concurrentievermogen. Mordue stelde dat Oekraïne bovenaan de strategische agenda van de EU zal blijven staan. Uitbreiding staat ook weer op de politieke agenda, om de EU weerbaarder en invloedrijker te maken. Er is volgens Mordue politiek leiderschap nodig op (geloofwaardige) uitbreiding. Tenslotte stelde Mordue dat de EU strategischer moet omgaan met partnerschappen.

Urgent debat over actuele kwesties: de toekomst van trans-Atlantische betrekkingen

Deze sessie werd voorgezeten door David McAllister, voorzitter van de Commissie voor Buitenlandse Zaken van het Europees Parlement. De heer McAllister opende de sessie met de opmerking dat de EU daadkrachtig moet optreden door zijn strategische visie te behouden en steun voor de NAVO en eerlijke handel centraal te stellen.

De heer Władysław Teofil Bartoszewski, staatssecretaris Buitenlandse Zaken van Polen, legde uit dat een belangrijk onderwerp voor Polen tijdens het EU-voorzitterschap het versterken van de trans-Atlantische samenwerking tussen de VS en de EU is, vooral vanwege mondiale veiligheidsuitdagingen zoals cyberaanvallen en hybride bedreigingen. Polen pleit voor verhoogde defensiebestedingen binnen de EU en verhoogt in 2025 het defensiebudget naar 4,7% van het BBP. Dhr. Bartoszewski benadrukte de noodzaak om waarden zoals vrijheid en democratie te versterken voor een goede samenwerking tussen de EU en de VS en om wereldwijde uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

Vervolgens sprak Katarzyna Pisarska, voorzitter van het Veiligheidsforum van Warschau. Mevrouw Pisarska benadrukte in haar speech de belangrijke rol van de Verenigde Staten bij het beschermen van de veiligheid van Europa en is van mening dat Europa zijn defensie serieuzer moet nemen. De VS hebben bijna 80 jaar bijgedragen aan Europese vrede, maar door hun veranderende focus kan de VS mogelijk niet langer veiligheidsgaranties bieden. Rusland vormt volgens mevr. Pisarska een directe bedreiging voor de democratie in Europa, en het is dan ook belangrijk dat Europa Oekraïne ondersteunt. Europa moet volgens haar de bevroren Russische tegoeden gebruiken ter ondersteuning van Oekraïne. De NAVO is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, en Europa moet daarom ook zijn defensiecapaciteit vergroten. Een sterker Europa zal de NAVO niet verzwakken, maar juist versterken.

Eerste Kamerlid Koen Petersen benadrukte in zijn inbreng het belang van handelen in plaats van praten over de toekomst van de trans-Atlantische relaties. Europa moet zich focussen op wat hen verenigt, en niet klagen over de VS. Dankbaarheid vanuit Europa voor de Amerikaanse steun is wat hem betreft essentieel. Door verantwoordelijkheid te nemen, het defensiebudget te verhogen en strijdkrachten in te zetten, kan Europa zijn veiligheid versterken.

Bilaterale gesprekken

En marge van de plenaire sessies ging (een deel van) de delegatie bilateraal in gesprek met de delegaties van Moldavië, Turkije en het Verenigd Koninkrijk. Hierbij werden onder andere geopolitieke ontwikkelingen en defensiesamenwerking besproken

Overige sessies

Verder waren op dinsdag 25 maart 2025 nog sessies over de versterking van de Europese defensie in de context van Russische agressie tegen Oekraïne, en over de veiligheid in de Oostzeeregio.